

MANTIK ANABİLİM DALI TOPLANTISI

(06-07 Haziran 2009/Rize)

Doç. Dr. İbrahim ÇAPAK*

İlahiyat Fakülteleri Mantık Anabilim Dalı toplantısının ilki 6-7 Haziran 2009 tarihinde “Mantık Bilimi ve Eğitim” konusu çerçevesinde Prof. Dr. Abdülkuddus Bingöl’ün başkanlığında Rize’de yapıldı. Toplantıya İlahiyat Fakülteleri Mantık Anabilim Dalında görev yapan akademisyenler katıldı ve ana hatlarıyla aşağıdaki konular tartışıldı.

Prof. Dr. Abdülkuddus Bingöl, mantığın yerinde ve zamanında konuşmak olduğunu ifade ederek, mantığın sadece kavramlar yığını değil, bütün hayatımızda bize hükmeden güç olduğuna dikkat çekti. Mantığın her türlü bilgi üretmede çekirdek görevi yaptığını zikreden Bingöl, mantık eğitiminin disiplinler arası olması gerektiğini, İslam dünyasında Gazali’nin, felsefeye değil belli felsefelerle karşı çıktığını, bu durumun İslam dünyasında bazıların işine geldiği için Gazali’nin felsefenin bütün bölümlerine karşı çıktığı şeklinde görüş ileri sürdüklerini dile getirdi. Oysa Gazali, mantığa karşı çıkmamış, tersine “mantık bilmeyenin ilmine güvenilmez” demiştir. Bingöl, ayrıca şu noktalara dikkat çekti: İslami ilimlerin tahsil yeri olarak bilinen medreselere bakıldığında tedrisatın her aşamasında mantığın okutulduğu görülür. Bu durum, göz önünde bulundurulduğunda mantığın kültür, din vb. alanlarda ne kadar önemli olduğu açığa çıkar. Felsefe bir meslek değil, üst bilgidir. Felsefe bir bilim dalı üzerine bina edilirse bir üst bilgi oluşur. İlahiyatın metafizik ile ilişkisi olduğu için ilahiyatçılar daha iyi felsefe yapabilir. Mantık, disiplinler arası ilişki kurularak öğretilmelidir. Öğrencilere mantık felsefesi verilmelidir. Mantık çok kuru bir ilim, fıkralarla veya güncel konularla bağlantı kurulmazsa anlatılması ve anlaşılması zorlaşır. Ders kitapları önemli, hepsi özetlenerek verilebilir. Ancak ders hocası konuları istediği sıraya göre anlatabilir. Bu tür toplantıların devam ettirilmesi gerekir. Çünkü bu tür toplantıların yapılması bir takım kavramların yerleşmesinde ve olumlu bir takım çalışmaların gerçekleştirilmesinde çok faydalı olacaktır.

Prof. Dr. Ali Durusoy, “İlahiyatsız felsefe, felsefesiz ilahiyat olmaz” diyerek, Fen Edebiyat Fakülteleri Felsefe Bölümlerinin, İlahiyat Fakültelerinde felsefeye gerek olmadığı, İlahiyat Fakültelerinde felsefe yapılamayacağı, Temel İslam Bilimlerinin de felsefenin İlahiyat Fakültelerinde okutulmasına gerek olmadığı görüşünü benimsediklerine dikkat çekerek, İlahiyat Fakültelerinde felsefe ile

* Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi, capakibrahim@hotmail.com

uğraşmakla ne Musa'ya ne de İsa'ya yaranabildiklerini ifade etti. Durusoy, mantığın bilimle olan ilişkisinde asal ve bağımsız olduğunu vurgulayarak, sayıların birbirlerinden bağımsız, ancak biri olmadan diğerinin sayılamaması gibi, mantığın felsefeden bağımsız ancak onsuz da olamayacağına dikkat çekti.

Durusoy, bütün üniversitelerde felsefe bölümünün bulunması gerektiğini, felsefe bölümü olmadan gerçek anlamda bir üniversitenin olamayacağını dile getirerek, İlahiyat Fakülteleri dışındaki felsefecilerin İlahiyat Fakültelerinde yapılan felsefe çalışmalarını önemsemediklerini ve ön yargılı davrandıklarını, tek taraflı felsefenin yapılmaması gerektiğini zikretti.

Durusoy, mantığın bağımsız olan bilginin formuyla ilgilendiğini, bir araştırma, gerekli bir araç olduğunu ifade ederek şu önerilerde bulundu: Yayınlarımızla mantığın vazgeçilmezliğini dile getirmemiz gerekir. İbn Sina'nın deyişiyle dil doğuştan semai olarak öğrenilebilir fakat mantık eğitmekle olur. Tanımın, kanıtın ne olduğunu, öğrenilen şeyin doğru mu? Gerçek mi? Olduğunu mantık ortaya koyar. Mantığın özerkliğini ve önemini ortaya koyacak çalışmalar çok yetersizdir. Bu alanlarla ilgili birtakım çalışmalar yapılmalıdır. Çünkü mantık yeterli değil, gerekli koşuldur.

Bilim insanlık tarihinde Aristoteles ile başlar, hepimiz bir ölçüde onun öğrencileriyiz. Bu nedenle onun görüşlerini bir kenara itemeyiz. İslam dünyasında Farabi, Gazali gibi filozofların yaptıkları çalışmalar Aristoteles'in çalışmalarından bağımsız olmamıştır. Dolayısıyla yapacağımız çalışmalarda bu durumu göz önünde bulundurmalıyız. Nahiv, fıkıh, kelam bilim olma konusunda mantığa borçludur. Gazali'den sonraki Eş'ari kelamcıları mantıktır, kelam eserlerinin başında mantık konuları yer alır. Mantıkla ilgi kurmanın ciddi kazanımlar sağladığı muhakkaktır. Kelamcılar Yüksek Lisans ve Doktora mantık dersi okutulmalıdır. Çünkü bütün büyük kelamcılar mantıkla ilgilendikleri için çok ciddi eserler ortaya koymuşlardır. Ayrıca programlarda dil, düşünce ağırlıklı derslerin olması önemli katkı sağlayacaktır. Dil konusunda doğal davranılmalıdır, zamanla kavramlar oluşur. Ancak mümkünse bir kavramın Türkçesi yoksa Arapçası kullanılmalıdır. Bir kavramın birden fazla tanımı varsa o, hiçbir şeydir.

Prof. Dr. Tahir Yaren, mantık okutan arkadaşların, dini ilimleri ve İlahiyat Fakültelerinde okutulan bütün derslerle ilgili usulleri bilmenin yanı sıra felsefe bölümlerinde okutulan mantık kitapları ve dersleriyle de bağlantı kurmaları gerektiğine dikkat çekerek ifadelerine şöyle devam etti: Çünkü bu durum öğrencinin mantığın gerekliliğine inanmasını sağlar. Fen-Edebiyat Fakültelerinden, İlahiyat Fakültelerinde bizim okuttuğumuz mantık dersleri ile ilgili eleştiriler varsa acaba buna biz mi sebep oluyoruz diye düşünmeliyiz. Bazıları İlahiyat Fakültelerinde okutulan mantığın klasik mantık olduğunu, bunun te-

oloji ile ilgili olduğunu söylüyorlar, bu olumsuzluğu gidermek gerekir. Nitekim Fen-Edebiyat Fakültelerinde okutulan kitaplarla İlahiyat Fakültelerinde okutulan kitaplar arasında paralellikler vardır. Örneğin Şafak Ural, Abdulkadir Çüçen, Doğan Özlem, İbrahim Emiroğlu'nun mantıkla ilgili yazdıkları eserler hem Fen Edebiyat Fakültelerinde hem de İlahiyat Fakültelerinde okutulmaktadır ve bunlar Necati Öner'den istifade etmişlerdir. Bu çalışmaların çoğunda İlahiyat Fakültelerinde yapılan çalışmalardan, istifade edilmektedir.

Mantık eserlerini yazanlar Necati Öner, H. Ziya Ülken ve H. Ragıp Atademir'in oluşturduğu geleneği devam ettirmiştir. Necati Öner, mantık ve felsefe ile ilgili eserler yazmanın yanı sıra bir dernek kurmuş, Türkiye'de felsefe okutan hocaları bir araya getirmiştir. Hoca, ilahiyatçı olmadığı halde İslam kültüründe mantığın önemi ile ilgili derin bir vukufiyete sahiptir. Ancak Hoca'dan İslam Hukuku ile mantığın ilişkisini kurması beklenemez; bunu Prof. Dr. İ. Emiroğlu ve Prof. D. A. Durusoy hocalar yapıyorlar.

Dil ile mantık ve mantık ile diğer ilimler arasındaki ilişki çok iyi kurulmalıdır. Biz Türkçeyi öğrenirken, dil bilgisi ile öğrenmiyoruz. Fakat Arapça dil bilgisi ile ilgili çok eser yayınlanmış mantıkla ilişkisi kurulunca muhteşem bir durum ortaya çıkmıştır.

Cumhuriyet öncesi ve sonrasında okutulduğu için mantık, eski kültür ile günümüz arasında ilişki kurabilir ve bu nokta ciddi bir açılım yapabilir. Yeni dönemde büyük ölçüde batı örnek alınmıştır; bu çok önemli bir gelişmedir. Ancak yeni kültür içinde İzmirli İsmail Hakkı, Babanzade gibi kişilerin bilinmemesi veya bu tür insanların üniversite dışında kalmış olmalarını biz üniversiteye taşımamız. Prof. Dr. İsmail Kara, Babanzade ile ilgili bir kitap neşretti bu önemlidir. Çünkü bilim inkıta kabul etmez Osmanlı kültürü ile yeni kültür bağlantısını kurma görevi bize düşmektedir. Prof. Dr. N. Öner, bunu çok iyi gördüğü için, Abdulkuddus Bingöl'e Gelenbevi'nin mantık anlayışını çalıştırmıştır. Bu eski kültür ile yeni kültür arasında bağ kurmaktır.

Herhangi bir olaya, analitik ve kritik bakışı kazandıran mantıktır. Bunlar düşüncenin vazgeçilmez unsurlarıdır ve bunlar zannedildiği kadar kolay değildir. Analiz-sentez yapmak uzun zaman gerektirir ve bunu yapmayı sağlayan mantıktır.

Yüksek Lisansta *Tartışma Metodolojisi* dersi okutuyorum; öğrenciler, gördüklerimiz Televizyon programları için geçerli mi? Diye soruyorlar tabii ki diyorum. Tartışmanın da bir usulü vardır. Gerçeğin benim ağzımdan çıkması ile muhatabımın ağzından çıkması arasında hiçbir fark yoktur. Bu bizim kültürümüzün ortaya koyduğu bir ilkedir. Tartışmada esas olan hakikatin ortaya çıkmasıdır. Bu inceliği güzel tartışma örnekleri ortaya koyar. Örnek olmak zorundayız. Bazı olumsuz örnekler var. Bu konuda yaşanan aksaklıklar ahlaki

mesele olarak görülüyor fakat bunların mantukla ciddi anlamda ilgisi vardır. Mantuk bizim öz malımızdır. Buna Elmalılı, *Metalib ve Mezahib*'in girişinde dikkat çekmektedir.

Doç. Dr. Ahmet Kayacık, düşüncelerini şu ifadelerle dile getirdi: Prof. Dr. Necati Öner'in *Klasik Mantık* adlı kitabını okuttum, öğrencilerin bazı konuları anlamadıklarını gördüm. Prof. Dr. İbrahim Emiroğlu'nun *Klasik Mantığa Giriş* adlı kitabı çıkınca, onun dil açısından biraz daha anlaşılır olduğunu gördüm. Şimdi onu okutuyorum. Okuturken hangi konuyu anlatmalıyım, hangi konuyu anlatmamalıyım, hangi konulara önem vermeliyim tam olarak karar vermiyorum. Çünkü dört yıllık eğitim boyunca sadece 2 saat mantık dersi var ve konuları yetiştiremiyoruz. Arkadaşlarımız mantık dersinde neler okuttuklarını ve sınavlar nasıl yaptıklarını aktarırlarsa faydalı olur.

Doç. Dr. İbrahim Çapak, ciddi bir mantuk tarihi kitabına ihtiyaç olduğunu, bir komisyon oluşturulup ortak bir kitap yazılması gerektiğini ifade ederek şu önerilerde bulundu: Mantık anabilim dallarının bazılarında mantık dersini okutabilecek hoca olmadığı gibi, araştırma görevlisi de bulunmamaktadır. Bu konu ile ilgili bir takım somut adımlar atılmalı ve mantık anabilim dalları güçlü hale getirilmelidir. Mantığın pratik hayatla ilişkisi kurulmalı ve önemine dikkat çekilmelidir. Diğer anabilim dallarının da mantuk dersleri okutmaları sağlanmalıdır.

Mantuk dersinin kredisi yetersizdir. 2 kredilik bir derste mantuk tarihini bile anlatmak çok zor olduğuna göre mantığa giriş, mantığın temel konuları ve mantuk felsefesi gibi konular yeterince anlatmak mümkün değildir. Zorunlu ders kredisi artırılmalı ayrıca mantukla ilgili seçmeli dersler konmalıdır. İlahiyat Fakültelerindeki ders kredisi Fen Edebiyat Fakültelerinin Felsefe ve Sosyoloji bölümlerindekinin hiç olmazsa yarısı kadar olmalıdır. Tezler konusunda Mantuk Anabilim Dalları koordine halinde çalışmalıdırlar. Böylece mükerrer tezlerin yapılması önleneyeği gibi konu veya dönem bütünlüğü de sağlanmış olur.

Bildiğim kadarıyla anabilim dalı olarak sadece Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Doktora programı bulunmaktadır. Diğer üniversitelerde de mantuk anabilim dalının etkisini artırmak için mantuk anabilim dallarında doktora ve yüksek lisans programları açılmalıdır. Yapılacak mantuk çalışmalarında, mantığın diğer bilimlerle olan ilişkisi mutlaka vurgulanmalıdır.

Dr. Halil İmamoğlugil, MEB liseler için hazırlanmakta olan Mantuk kitabını incelemesi için kendisine gönderildiğini ve bunu mantuk hocalarına gönderdiğini ifade ederek, bu tür toplantıların sürekli hale getirilmesi temennisinde bulundu.

Dr. Ferruh Özpilavcı, mantığın dini ilimlerle ilişkisinin ortada olduğunu, ayrıca İslam kültür geleneği içerisinde de mantığın önemli olduğunu, batılı bir

takım ilim adamlarının bizim geleneğimize dayalı çalışmalar yaptığını, onları buna iten nedenlere bizim daha fazla sahip olmamız gerektiğini ifade etti.

Arş. Gör. Yusuf Taşdemir, ideal bir takım çalışmaların yapılabilmesi için mantık alanında çalışan hocaların, bu alanda yeni çalışacaklara yol göstermelerinin son derece faydalı olacağını ifade etti.

Doç. Dr. Nazım Hasırcı, daha önceki konuşmacıların dile getirdiklerine katıldığını, bunun yanında fakültelerin kadrolarına bakıldığında felsefe ve din bilimleri bölümü kadrosu güçlü olan fakültelerin güçlü, diğerlerinin ise zayıf olduğunu ifade ederek, öğrencilere mantığın öneminin anlatılması, ders kitaplarının yanı sıra Arapça bir mantık kitabının da okutulmasının gerekliliğine dikkat çekti.

Arş. Gör. Bekir Esen, mantık alanına gireli bir ay olduğunu, hocaların desteği ile bu alanlarda yeni şeyler yapmaya çalışacağını ifade etti.

Doç. Dr. Hasan Ayık, ev sahibi olarak toplantıya katılanlara teşekkür ettikten sonra, Türkiye’de felsefe yapanların objektif olmaları gerektiğini ifade ederek, 2003 yılında İstanbul’da yapılan Dünya Felsefe Kongresine dikkat çekti. Ayık, bu kongreye “Bize lazım olan Hıristiyan Ahlakıdır” diyen Habermas’ın davet edildiğini, ancak doktoralarını yurtdışında yapmalarına rağmen Prof. Dr. Mehmet Aydın gibi felsefecilerin davet edilmediğini ifade etti. Ayık, şu önerilerde bulundu: Mantık derslerinde Türkçe-mantık ilişkisi işlenmelidir. Özellikle sarf, nahiv, belagat, beyan ve mantık alanında dil bilgisi ve mantık ilişkisi ile ilgili geçmişte bir takım çalışmalar yapılmıştır. Artık mantığın dil bilimleri için bir alet olduğu konusunda herhangi bir problem yok. Adab ve münazara ilmi içinde mantık ilminin bir uygulama alanı var. Beyan ilminin içinde doğrudan mantık var. Normal mantık, konularının dışında mantık felsefesi şeklinde seçmeli bir ders konulmalıdır. Kavramlar konusunda muhayyile, hafıza gibi kavramlar ve bunlar neticesinde ortaya çıkan kavramlar da incelenmelidir. Mantık tarihini işlerken, mantığa yeni yaklaşımların geleneğimizin içinde yerinin olduğuna dikkat çekmek gerekir. Ayık, bu tür toplantıların akim kalması dileğiyle sözlerini tamamladı.

Son konuşmacı olarak söz alan **Prof. Dr. İbrahim Emiroğlu**, böyle bir toplantıyı 5-6 yıldan beri özlediğini, aslında bu toplantının geciktiğini ifade ederek, sözlerine şöyle devam etti: Lisans ve lisansüstünde mantık derslerini nasıl verdiğimiz önemlidir. Mantık derslerinin gerekliliğinde şüphe yok; bu bakımdan Temel İslam Bilimlerinden örneğin fıkıh ve kelim alanlarında gerektiğinde mantıkçılara başvurma ihtiyacı duyulmalıdır. İlahiyatçıların iyi yetişmediği ile ilgili zaman zaman bir takım ifadeler zikrediliyor. Ancak ilahiyatçıların iyi yetişmemeleri çok felsefe okumalarından kaynaklanmamaktadır. Mantık ve felsefenin gerekliliğini uygun şekilde ve her zeminde dile getirmek gerekir.

Programı yetiştirme çabasına girmeyip, öncelikli temel konuları vermeye çalışmak gerekir. Öğrencilerin her alana ilgili temel kaynakları almalarını tavsiye ederek, konuları seçerek öğrenciye aktarmak daha uygun olabilir.

İlk intiba çok önemlidir. Öğrenciye karşı kolaycı hoca imajı çizilirse, öğrenci dersi önemsemez. Mantığın önemine, pratik hayat ve dindeki yerine dikkat çekilmelidir. Mantığın sınavlarda, çalışacakları kurumlarda işe yarayacağı, öğrencilere ifade edilirse öğrenci dersi önemser. Öğrencileri mantığın hayatın her aşamasında önemli olduğu ve onların hayatın her aşamasında mantıktan istifade edebilecekleri anlatılmalıdır. Nitekim öğrenci işine yarayacağını düşündüğü derslere önem vermektedir. Sorularda çok ayrıntılara girmek lazım, bazen öncüller verilip sonuç istenebilir. Öğrencilerle ders dışında da ilgilenilmeli, Yüksek lisans ve doktora yönlendirilmelidirler. Din kültürü ve Ahlak bilgisi bölümünde mantık dersi seçmeli, bu ders zorunlu olmalıdır. Mantıkta teknik imkânları kullanmalıyız. Mantık dersini daha iyi vermek için zihni yormak gerekir.

Eğitimin ilk iki haftasında öğrencilerin ilgilerini çekecek şekilde konuları hazırlayıp, dikkat çekici resimleri de koyarak, bazen boşluklar bırakarak öğrencilerin dikkatini çekmek gerekir. Yine son hafta aynı paralelde öğrencinin ne öğrendiğini test etmek için bütün konular gözden geçirilecek şekilde güncelleştirilerek dikkat çekici unsurlarla verilmelidir.

Kıyasın işleyişi ile ilgili 8 kuralı öğrenci sunum olarak görmeli, dilemler ve mantık yanlışları gibi konular sunum halinde verilebilir. Diğer konular anlatılabilir. Sunumda görsellik olduğu için, daha dikkat çekicidir. Örneklerinde güncelleştirilmesi önemlidir. Emiroğlu, ders işleyiş şekli ile ilgili hazırladığı bir sunumu toplantıya katılanlara sunarak konuşmasını tamamladı.

Toplantı sonunda bir sonuç raporu hazırlanıp İlahiyat Fakülteleri Dekanlıklarına gönderildi. Burada söz konusu rapora olduğu gibi yer vermek istiyorum.

MANTIK ANABİLİM DALI TOPLANTISI

RİZE 2009

Rize Üniversitesi İlahiyat fakültesinin ev sahipliğinde 06-07 Haziran 2009 tarihlerinde Türkiye'deki ilahiyat fakültelerinden Mantık Anabilim Dalı öğretim elemanlarının katılımıyla bir toplantı gerçekleştirilmiştir. İlahiyat fakültelerindeki mantık eğitiminin sorunlarının tartışıldığı bu toplantı, bir ilk olması bakımından ayrı bir önem taşımaktadır.

Bu ilk toplantının konusu "Mantık Bilimi ve Eğitim" olarak belirlenmiştir. Toplantıya katılan öğretim elemanları, ilahiyat fakültelerinde genelde Felsefe ve Mantık gibi derslerin adeta üvey evlat muamelesi gördüğü; mantığın, diğer alanlarda olduğu kadar dinî ilimlerdeki araştırmalara ve bunların yöntemine geçmişte olduğu gibi bugün ve gelecekte de çok önemli katkılarının olacağı yolundaki kanaatlerini önemle vurgulamışlardır. Bu noktada ilahiyatlardaki mantık eğitiminin fıkıh, kelim, dinî hitabet, metin okumaları ve kritiği gibi diğer alan ve faaliyetlerle ilişkilendirilerek yapılmasının önemi ve gereği üzerinde durulmuş ve sonuçta (İlahiyat Fakülteleri I. Mantık Anabilim Dalları Koordinasyon toplantısında) aşağıdaki kararlar alınmıştır:

1- Bütün bilimler için genel bir metodoloji olan Mantık, söz konusu bilimlerin yeterli değil **gerekli** koşuldur; özellikle de din bilimlerinin tahsilinde mantık biliminin öğrenilmesi-öğretilmesi zorunludur.

2- İlahiyat fakültelerinin lisans döneminde **2 saatlik Mantık dersi yeterli değildir**. Bu konudaki eksikliğin giderilmesi için üniversiteler ve YÖK nezdinde girişimlerde bulunulmalı, ayrıca bu ders, **seçmeli derslerle takviye edilmelidir**.

3- İlahiyat Fakültelerindeki mantık öğretiminde içerik ve yöntem açısından birliğin sağlanması temel hedeflerimizden biridir.

4- Mantık konularının daha cazip olması ve kolay bir şekilde öğrenciye aktarılması için konular örneklerle zenginleştirilmeli, görsel ve teknik imkânlardan yararlanılarak anlatılmalıdır.

5- Çalışmalarda ortaya çıkabilecek tekrarların önüne geçilebilmek ve önemli konulara öncelik vermek için yüksek lisans ve doktora **tez konularının belirlenmesinde** karşılıklı görüş alış verişinde bulunulması ve koordinasyonun sağlanması gerekmektedir.

6- Mantıkla diğer anabilim dalları arasında koordinasyon kurulması, mantık ilminin işlevi açısından hayati öneme sahiptir.

7- İlahiyat Fakülteleri Mantık Anabilim Dalı öğretim elemanları daha sıklıkla bir araya gelmeli ve iletişim içersinde olmalıdır.

8- 2010 yılında Mantık öğretim üyeleri toplantısının **Dokuz Eylül Üniversitesi**nde ve "**Mantıkta Terminoloji Sorunu**" konusunda yapılması kararlaştırılmıştır.

Toplantıya Katılan Öğretim Elemanları

- Prof. Dr. Abdulkuddüs Bingöl (Atatürk Üniversitesi İletişim Fak.),
Prof. Dr. Tahir Yaren (Ankara Üniversitesi İlahiyat Fak.),
Prof. Dr. İbrahim Emiroğlu (Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fak.),
Prof. Dr. Ali Durusoy (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fak.),
Doç. Dr. Hasan Ayık (Rize Üniversitesi İlahiyat Fak.),
Doç. Dr. Ahmet Kayacık (Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fak.),
Doç. Dr. İbrahim Çapak (Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fak.),
Doç. Dr. Nazım Hasırcı (Dicle Üniversitesi İlahiyat Fak.),
Dr. Ferruh Özpilavcı (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fak.),
Dr. Halil İmamoğlulugil (Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fak.),
Ar. Gör. Yusuf Daşdemir (Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fak.),
Ar. Gör. Bekir Esen (Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fak.)